

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 221/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

234/2009. (VIII. 5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) budapesti lakos panaszos¹ 2009. március 23-án előterjesztett **panaszát** a 2009. augusztus 5-én – dr. Juhász Imre elnökhelyettes távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg, illetve alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2009. március 23-án terjesztett elő panaszbeadványt a 2009. március 15-én őt érintő rendőri intézkedések (terület lezárások) és egyéb rendőri kötelezettség (felvilágosítás adás) tárgyában; és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

I.

A panaszos 2009. március 23-án terjesztette elő panaszát a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Hivatalánál, amelyben előadta, hogy 2009. március 15-én 18 óra 20 perc körül a Budapest V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky úton a Szent István Bazilikától sétált az Arany János utcai metrómegálló felé, ahonnan haza szeretett volna jutni. A szembe jövők tájékoztatták, hogy „nem lehet tovább menni, mert a rendőrség lezárta az utat, mindenkit igazoltatnak, átkutatnak.” Ettől a panaszos nagyon megijedt, de tovább ment a járdán, azonban közelebb érve látta, hogy rendőrök állják el az utat. Itt másokkal együtt „jogos felháborodásának” adott hangot, és közölte a rendőrökkel, hogy „cselekményük jogellenes fogva tartás”. Kérdésére, hogy miért zárták le az utat, nem kapott választ. Az érintett rendőrök nagy részén azonosító szám nem volt elhelyezve.

Egy civil ruhás személy – de vélhetően rendőr – udvariasan megkérte, hogy azonnal távozzon, amire azt felelte, hogy szeretne, de akadályozzák ebben. Néhány lépést tett visszafelé, amikor látta, hogy „rendőrök tömege brutálisan rátámad a békés járókelőkre”. A mellette lévő férfi az ütéstől nekiesett, és a panaszos a falhoz esett, vállát beütötte a falba.

Ezt követően a panaszos a Deák Ferenc tér felé indult, amikor rendkívül torz hangon rendőrségi hangosítóból közölték, hogy a terület le van zárva, és csak igazoltatás után lehet elhagyni a helyszínt. A panaszos több mellékutcán kerülve végül egy mélygarázson keresztül jutott ki a Bajcsy-Zsilinszky útra, majd a metróhoz.

A leírt rendőri eljárást a panaszos alapvető jogai durva megsértésének tartja. Panaszbeadványát a BRFK hivatalvezetője az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjén keresztül megküldte a Testület részére. A Testület a beadványt 2009. április 8-án érkezett.

II.

A tényállás további tisztázása érdekében a Testület megkereste az illetékes rendőri szerv vezetőjét és kérte, hogy az ügyben keletkezett iratokat és rendőrségi dokumentumokat – különösen az útlezárások indokáról, az azonosító számok viseléséről, az alternatív útvonalakról elhangzott tájékoztatásról, valamint a panaszost ért sérülésről – küldje meg a Testület részére. A BRFK hivatalvezetője által az ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján – a részben azonos történeti tényállású, a Testület által a 235/2009. (VIII. 5.) számú állásfoglalásával

elbírált panaszügy rendőrségi irataira is tekintettel – megküldött dokumentumokból az alábbiakat lehetett megállapítani.

1) Budapest rendőrfőkapitánya a 0100/12945/2009. ált. számú egyedi utasításában, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 8 óráig. A feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérte a rendezvényekre érkezőket, megakadályozta az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre. Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokolta teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Ezen kívül az indokolás tartalmazza mindazokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés elrendelését lehetővé teszik.

2) A BRFK hivatalvezetőjének 2009. július 2-án kelt tájékoztató levele szerint – amely hivatkozik Budapest Rendőrfőkapitánya Rendészeti Helyettesének válaszára – 2009. március 15-én a főváros területén több demonstratív, kiemelt biztonsági kockázattal járó rendezvény megtartására került sor. A panaszos beadványában említett helyszín közelében – a Bajcsy-Zsilinszky úton a Deák térnél, az Anker köz és a Paulay Ede utca által határolt területen – a Jobbik Magyarországért Mozgalom rendezvénye zajlott, amelynek végén a résztvevők szabadon, több irányban is elhagyhatták a területet. A helyszínt konkrétan öt irányban is el lehetett hagyni, amelyek közül kettő rendkívül gyors helyváltoztatást biztosító tömegközlekedési eszköz (kiszöldalatti, metró) megállóihoz vezetett. A rendőrség ennek következtében a rendezvényről elvonuló személyeknek csupán egy hatodik útvonalát zárta el a rendőrség, a Bajcsy-Zsilinszky útnak a Nyugati pályaudvar felé vezető szakaszát.

A kiemelt biztosítás során a több helyen történő útlezárásokat és rendőrségi kordonok alkalmazását, mint biztosítási módszert a közbiztonsági helyzet folyamatos értékelése, a főváros közrendjének fenntartása, a rendezvényeken részt venni nem kívánók zavartalan közlekedésének biztosítása, valamint az élet- és vagyónbiztonság megóvása indokolta.

3) A Testület a panasz elbírálásakor figyelemmel volt az ORFK honlapján közzétett közleményekre is, amelyek előzetes tájékoztatást nyújtottak az elrendelt

fokozott ellenőrzésről (2009. március 13., 11 óra 16 perc), illetve tájékoztatást nyújtottak a Bajcsy-Zsilinszky úton kialakult helyzetről. Ez utóbbi közlemény szerint – amely 2009. március 15-én 19 óra 50 perctől volt elérhető – a Jobbik Magyarországért Mozgalom rendezvényét követően a tömeg nagy része hazaindult, azonban voltak személyek, akik vonuláson rendezvényt akartak kezdeményezni. A rendőrség ezért a Bajcsy-Zsilinszky úton élő sorfállal a vonulást megakadályozta, és felszólította a résztvevőket, hogy a Bazilika előtt lévő bejelentett demonstráción van lehetőség részt venni, illetve az Erzsébet tér irányába lehet elhagyni a helyszínt. A tájékoztatás továbbá arról is szólt, hogy a korábban a Corvin közbe, illetve a Liszt Ferenc térre bejelentett demonstrációt a rendőrség megtiltotta. Miután a tömeg az Alkotmány utcához egy másik bejelentett és tudomásul vett rendezvényre vonult, a Bajcsy-Zsilinszky út forgalmát a rendőrség megindította. A környéken helyre állt a rend.

III.

A Testület megállapítása szerint a panaszost érintő rendőri intézkedések és egyéb rendőri kötelezettségek érintették a panaszos mozgásszabadságát, tisztességes eljáráshoz valamint személyi biztonsághoz való alapvető jogait.

1) Az Rtv. 15. §-a (az arányosság követelménye) szerint: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” A 17. § (1) bekezdése szerint: „A Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.” A fokozott ellenőrzésről szóló Rtv. 30. § (1)–(3) bekezdései szerint: „(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. (2) A Rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat. (3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét

megtilthatja.” A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 39. § (1) bekezdése szerint: „A fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott-tartózkodókat igazoltatják.”

2) A rendelkezésre álló információk alapján kijelenthető, hogy a panaszosnak – aki egyes 2009. március 15-ei rendezvényeken résztvevőként jelen is volt – tudnia kellett az aznapra elrendelt fokozott ellenőrzésről, amelyről egyébként a Rendőrség a honlapján előzetesen egy tájékoztatást is közzétett, illetve amelyre egyéb médiumok is felhívták a figyelmet. Így értesülnie kellett arról is, hogy Budapest területén, különösen az egyes bejelentett rendezvények helyszínein illetve azok közvetlen közelében az Rtv. illetve a Szolgálati Szabályzat hivatkozott rendelkezései alapján a Rendőrség részéről igazoltatásokra, ruházat és csomag átvizsgálásokra, valamint terület lezárásokra lehet számítani.

A fokozott ellenőrzés elrendeléséről a Testület már több korábbi állásfoglalásában – így pl. a 199/2009. (VII. 1.) számú, vagy a 200/2009. (VII. 1.) számú állásfoglalásaiban – kimondta, hogy az egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent, amely azonban nem korlátlan. Vizsgálható egyfelől az, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e, másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét intézkedés nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében. Annak megítélése kapcsán, hogy a rendőrség a fokozott ellenőrzés elrendelésének lehetőségével az említett napon indokoltan élt-e, a Testület jelentőséget tulajdonított a közelmúlt rendezvényekkel összefüggő tapasztalatainak. Ebből kiindulva, tekintettel a rendezvények és várhatóan a résztvevők igen nagy számára, alappal lehetett számítani a demonstrációk helyszínén, illetve azok közelében rendbontók megjelenésére, a közrendet és köznyugalmat megzavaró eseményekre. Ezért a Testület megítélése szerint a rendezvények helyszínéhez közeli területekre nézve a rendőrség indokoltan rendelt el fokozott ellenőrzést.

A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy fokozott ellenőrzésnek a főváros teljes területére történő elrendelése olyan esetekben, amikor rendezvény csak Budapestnek jól behatárolható területén kerül megtartásra, az arányosság követelményét nem veszi kellően figyelembe; még akkor sem, ha a rendezvényre érkezők, és az onnan távozók biztonságának garantálása a rendezvény konkrét helyszínénél nagyobb terület ellenőrzés alatt tartását teszi szükségessé. Mivel a fokozott ellenőrzés elrendelése adott esetben a jogszabályi felhatalmazáson túli felhatalmazást keletkeztethet, ezért a Testület a jövőre nézve is fenntartja a jogot arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésének indokoltságát és megalapozottságát az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének szempontjából, konkrét egyedi ügyekben vizsgálat tárgyává tegye.

3) Mindezek alapján azonban konkrétan a panaszos esetében a sérelmezett alkalmi terület lezárások – tekintettel az elrendelt fokozott ellenőrzésre, illetve arra, hogy több rendezvény is folyamatban volt a közelben – nem tekinthetők jogszerűtlennek, sem aránytalanoknak. A panaszos mozgásszabadságát e lezárások jogszerűen korlátozták, mivel azok lehetőségéről a Rendőrség már előre értesítette a rendezvényeken részt venni kívánó személyeket, a lezárások nem tartottak aránytalanul hosszú ideig, azokra – a BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levele szerint – a közbiztonsági helyzet folyamatos értékelése, a főváros közrendjének fenntartása, a rendezvényeken részt venni nem kívánók zavartalan közlekedésének biztosítása, valamint az élet- és vagyónbiztonság megóvása érdekében került sor a rendezvényekhez közeli helyszíneken. Mindezek mellett a panaszosnak a Deák Ferenc tér környékéről, az ott megtartott rendezvény befejezését követően lehetősége lett volna több irányba is elhagyni a helyszínt, illetve onnan akkor metrón is idővesztés nélkül tovább tudott volna utazni. A panaszos azonban nem kívánt élni ezekkel a lehetőségekkel, hanem többedmagával a Bajcsy-Zsilinszky úton indult el gyalog a Nyugati pályaudvar irányába. Az itt történt alkalmi útlezárás során a rendőrség – tekintettel az ORFK honlapján 2009. március 15-én 19 óra 50 perckor közzétett közleményre is – megfelelő tájékoztatást nyújtott a tömegnek arról, hogy a helyszínt merre hagyhatják el, illetve milyen egyéb rendezvények vannak folyamatban a közelben. Ezen információk alapján megállapítható, hogy a panaszos más útvonalon, gyorsabban is hazajuthatott volna; az adott körülmények között az alkalmi útvonal lezárások a panaszos mozgásszabadságát jogszerűen korlátozták, ez alapjogi sérelmet nem okozott.

IV.

1) A panaszos beadványának azon részeit illetően, amelyekben egyrészt azt kifogásolta, hogy a rendőrsorfalban szolgálatot teljesítő rendőrhöz intézett kérdésére nem kapott érdemi választ, másrészt azt sérelmezte, hogy egy „brutális rendőri támadás” során a mellette lévő férfi egy ütéstől nekiesett, és emiatt a vállát beütötte a falba, a Testület nem tudott állást foglalni. Szintén nem tudott állást foglalni a Testület azzal a beadványban említett körülménnyel kapcsolatban, hogy a panaszos által látott rendőrök nagy részén azonosító szám nem volt elhelyezve. Ezekről ugyanis – a panaszos állításán kívül – semmilyen ezt alátámasztó vagy cáfoló rendőrségi dokumentum, kép- illetve hangfelvétel nem áll a Testület rendelkezésére.

2) A Rendőrség által a Testületnek – egyéb, közel azonos időben és helyszínen foganatosított rendőri intézkedések ellen bejelentett panaszügyek kapcsán – megküldött videofelvételeken a panaszos által feltett kérdés és az arra adott válasz, az általa említett rendőri tettlegesség, valamint azonosító számot szemmel

láthatóan nem viselő rendőrök nem láthatók. A Rendőrségnek a Testület megkeresésére küldött válasza szintén nem tartalmaz információkat ezekről a kifogásolt körülményekről. A történeteket dokumentáló kép- vagy hangfelvételeket maga a panaszos sem csatolt beadványa mellé. Ezen indokok miatt a Testület arra az álláspontra jutott, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyi biztonsághoz való alapvető jogainak sérelme nem állapítható meg.

V.

Az Indokolásban kifejtettek szerint a Testület megállapította, hogy a panaszos által kifogásolt alkalmi rendőrségi útlezárások az Indokolásban kifejtettek miatt jogszerűen korlátozták a panaszos mozgásszabadságát, azonban a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyi biztonsághoz való alapvető jogainak sérelme kérdésében a Testület nem tudott állást foglalni.

Mindezek alapján a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján átteszi az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2009. augusztus 5.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag